

SALMAN
RUSHDIE

wsoy

KULTAINEN

TALO

»ÄLYKÄS JA
MUSTANHAUSKA.»
– THE TIMES

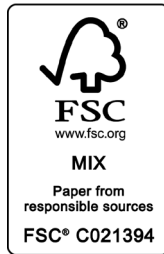
Salman Rushdie

KULTAINEN TALO

SUOMENTANUT MARIA LYYTINEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

WSOY:n kirjallisuussäätiö ja Taiteen edistämiskeskus ovat tukeneet teoksen suomennostyötä.

Englanninkielinen alkuteos *The Golden House*

Copyright © 2017, Salman Rushdie

Suomenkielinen laitos © Maria Lyytinen ja WSOY 2020

Werner Söderström Osakeyhtiö

ISBN 978-951-0-44110-7

Painettu EU:ssa

*Alba ja Francesco Clementelle
joiden ystävyys ja vieraanvaraisuuden ansiosta
sain tutustua Puutarhoihin*

Anna kuparilantti, niin kerron kultaisen tarinan.

Huudahdus, jota tarinankertoajat käyttivät
Antiikin Rooman kaduilla, Pliniuksen mukaan

*Meidän aikakauttamme olennoi traagisuus, joten me
kieltäydymme suhtautumasta siihen traagisesti. Mullistus on
tapahtunut, olemme raunioiden keskellä, ryhdymme kyhäämään
uusia pikku asuinsijoja, elättelemään uusia pikku toiveita. Se
on rankkaa työtä: nyt ei sileätä tietä tulevaisuuteen ole: mutta
me kierrämme, tai mönkien ylitämme esteet. Elettävä on, vaikka
taivaita putoaisi kuinka monta.*

D. H. Lawrence, *Lady Chatterleyn rakastaja*
(suomentanut Marja Alopaeus)

Elämällä on paljon meitä enemmän mielikuvitusta.

François Truffaut

ENSIMMÄINEN OSA

1

UDEN PRESIDENTIN virkaanastujaispäivänä, kun pelkäsimme hänen henkensä puolesta hänen astellessaan käsikkäin harvinaislaatuisen vaimonsa kanssa hurraavien väkijoukkojen halki, ja kun niin moni meistä eli kiinteistökuplan puhjettua taloudellisen perikadon partaalla, ja kun Isis oli vielä egyptiläinen äitijumalatar, kruunaamaton seitsemänkymppinen kuningas kaukaisesta maasta saapui New York Cityyn kolmen äidittömän poikansa kanssa ja asettui maanpakolaisen palatsiinsa ja esiintyi kuin maassa tai maailmassa tai hänen omassa tarinassaan ei olisi ollut mitään tavatonta. Hän alkoi hallita naapurustoaan suopean keisarin elkein, mutta vaikka hän hymyili hurmaavasti ja soitti vuodelta 1745 olevaa Guadagnini-viuluaan taidokkaasti, hänestä uhkui sakea, halpa tuoksu, ilmiselvä kärkeän hirmuvaltaisen vaaran löyhkä, haju, joka kehotti meitä olemaan varuillamme miekkosen suhteen, koska hän saattaisi määrätä kenet tahansa minä hetkenä hyvänsä teloitettavaksi, jos ei vaikka sattunut tykkäämään puserostasi tai halusi maata vaimosi kanssa. Seuraavat kahdeksan vuotta, neljänneksenymmennenneljännen presidentin kauden, meitä hallitsi siis myös yhä arvaamattommaksi ja arveluttavammaksi käyvä mies, joka ilmoitti nimekseen Nero

Golden, joka ei oikeasti ollut mikään kuningas ja jonka aikakauden päättyessä leimahti hurja – ja kuvaannollisesti apokalyptinen – tulipalo.

Vanha mies oli lyhyt, suorastaan pikku paksukainen, ja kampasi yhä enimmäkseen tummina säilyneet hiuksensa sileinä taakse korostaakseen hiusrajansa pirumaista, terävää kärkeä. Hänellä oli tummat ja läpätunkevat silmät, mutta ensimmäisenä hänestä huomattiin kynnärvarret – minkä hän myös varmisti käärimällä usein hihansa –, paksut ja vahvat kuin painijalla, ja niiden päässä suuret, vaaralliset kourat, sormissa leveitä, kultaisia smaragdisormuksia. Vain harva kuuli hänen korottavan ääntään, mutta epäilemättä hänessä piilivät mittavat äänivarannot, joita ei kannattanut härnätä kuuluville. Hän pukeutui kalliisiin vaatteisiin, mutta hänessä oli karskia eläimellisyyttä, joka toi mieleen ihmisten hienoissa hepenissä huonosti viihtyvän kansansadun Hirviön. Hän säikytti naapurustoamme, vaikka näki-kin valtavasti ja kömpelösti vaivaa ollakseen seurallinen ja pitääkseen yllä hyviä naapuruussuhteita, heilutteli meille vimmaisesti kävelykeppiään ja vaati meitä hankaliin aikoihin luokseen drinkille. Hän seisoi ja kulki vyötärön kohdalta aavistuksen etukenossa, joskaan ei liiaksi kumarassa, kuin olisi jatkuvasti puskenut voimakkaaseen vastatuuleen jonka vain hän saattoi aistia. Siinä oli mahtava mies, tai ei, pikemminkin mies, joka oli syvästi ihastunut ajatukseen omasta mahtavuudestaan. Kävelykeppiään hän näytti kantavan ennemminkin koristeena ja korostamassa elkeitään kuin käytännön syistä. Kun hän kuljeskeli Puutarhoissa, hän pyrki kaikin tavoin esiintymään ystävällismielisen oloisena meitä kohtaan. Ojensi usein kätensä silittääkseen koi-

riamme tai pörröttääkseen lapsukaistemme tukkaa. Mutta lapset ja koirat kavahtivat hänen kosketustaan. Toisinaan kun tarkkailin häntä, mieleeni tuli Frankensteinin hirviö, ihmisen kuva, joka ei ilmentänyt hitustakaan aitoa inhimillisyyttä. Hänellä oli nahkea ruskea iho ja hampaiden paikat saivat hymyn kimmeltämään kultaisena. Miehen koko olemus oli räikeä ja lähenteli karkeutta, mutta hän oli suunnattoman rikas, joten luonnollisesti hänet hyväksyttiin; tosin taiteilijoiden, muusikoiden ja kirjailijoiden muodostamassa urbaanissa yhteisössämme hänestä ei varauksetta pidetty.

Tietenkin meidän olisi pitänyt tajuta, että mies, joka oli ottanut roomalaisen Juliusten-Claudiusten hallitsijasuvun viimeisen keisarin nimen ja asettunut taloksi *domus aureaan*, tunnusti julkisesti oman mielettömyytensä, rötöksensä, suuruudenhulluutensa ja tulevan tuhonsa, ja samalla nauroi niille päin naamaa; että tällainen mies härnäsi avoimesti kohtaloa ja viittasi kintaalla lähestyvälle Kuolemalle huutaen: »Juu! Sen kuin vertaatte siihen hirviöön, joka valeli kristittyjä öljyllä ja sytytti heidät tuleen valaistakseen puutarhansa iltaisin! Siihen joka soitti lyyraa, kun Rooma paloi (silloin ei vielä ollut viuluja)! Kyllä: minä riskitin itseni Caesarin hallitsijasuvun Neroksi, sen pirun verisen sukulinjan viimeiseksi, ja te saatte olla siitä mitä mieltä lystätte. Minä nyt vain satun pitämään siitä nimestä.» Hän roikotti häijyyttään aivan nenämme edessä, piehtaroi siinä nautiskellen, haastoi meidät huomaamaan sen halveksuen samalla käsityskykyämme, kaiken aikaa varmana siitä, että kykenisi helposti nitistämään jokaisen joka häntä vastaan nousisi.

Hän saapui kaupunkiin kuin vallasta syösty eurooppalainen monarkki, kuin nuo lakkautettujen hallitsijasukujen päät, jotka yhä käyttivät nimiensä edessä mahtavia titteleitä, *Kreikan tai Jugoslavian tai Italian kuningashuoneen se ja se*, ja jotka yrittivät esiintyä kuin kuningashuone-sanana eteen liitettyä valitettavaa atribuuttia »entinen» ei olisikaan. Hän taas viesti koko olemuksellaan, ettei ollut missään mielessä entinen; hän oli kiireestä kantapäähän kuin kuninkaallinen, niin tärkättyissä kauluksissaan, kalvosinnapeissaan, teetyissä englantilaiskengissään kuin tavassaan astella kohti suljettuja ovia tahtia hidastamatta ja tiedostaen, että ne kyllä aukaistaisiin hänelle; mutta myös epäluuloisuudessaan, jonka ajamana hän tapasi jokaista poikaansa joka päivä erikseen kyselläkseen kultakin, mitä veljet isästään puhuivat; kuin myös autojensa suhteen, mieltymyksessään pelipöytiin, kieroihin pingissyöttöihin, prostituoituihin, viskiin ja paholaisen muniin sekä usein toistelemaansa lausahdukseen, jota itsevaltiaat Caesarista Haile Selassieen olivat suosineet, että ainoa varteenotettava hyve oli lojaalisuus. Hän vaihteli jatkuvasti matkapuhelinta, ei antanut numeroaan juuri kenellekään, eikä vastannut puhelimeensa, kun se soi. Hän ei päästänyt kotiinsa toimittajia tai kuvaajia, mutta siellä nähtiin tuon tuosta hänen vakituiseen pokeririnkiinsä kuuluvat kaksi miestä, useimmiten toffeenruskeisiin nahkatakkeihin ja kirjavaraidallisiin solmiohuiveihin sonnustautuneet harmaantuneet casanovat, joiden epäiltiin yleisesti murhaneen rikkaat vaimonsa, vaikkakin toisen tapauksessa syytteitä ei ollut nostettu ja toisen syytteet olivat rauenneet.

Omasta kadonneesta vaimostaan hän vaikenä. Valokuvia täynnä olevassa talossaan, jonka seiniä ja takan-

reunuksia koristivat lukuisat otokset rocktähdistä, Nobelvoittajista ja aristokraateista, ei näkynyt ainuttakaan kuvaa rouva Goldenista, tai mitä nimeä nainen nyt itsestään olikaan käyttänyt. Jotakin häpeällistä asiaan selvästi liittyi, ja omaksi häpeäksemme me juoruilimme tapauksen mahdollisesta luonteesta ja kuvittelimme naisen julkean uskottomaksi, loihdimme hänestä oikean jalosukuisen nymfomaanin, jolla oli värikkäämpi intiimielämä kuin yhdelläkään elokuvatähdellä konsanaan ja jonka harharetkistä tiesivät kaikki muut paitsi hänen aviomiehensä, joka yhä palvoi rakkauden sokaisemana vaimoaan ja uskoi naisen edelleen olevan unelmiensa täyttymys, hellä ja siveä puoliso, aina siihen hirvittävään päivään saakka, jona miehen ystävät tulivat isolla joukolla paljastamaan hänelle totuuden, ja miten mies raivostuikaan!, solvasikaan heitä!, väitti valehtelijoiksi ja pettureiksi, ja vain seitsemän miehen voimin hänet saatiin taltutettua ja estettyä käymästä niiden kimppuun, jotka olivat pakottaneet hänet tunnustamaan tosiasiat, ja lopulta mies tunnusti ne, hyväksyi ne, lähetti vaimon matkoihinsa ja kielsi tätä enää koskaan tapaamasta poikiaan. Häijy akka, me totesimme toisillemme tietäväisinä, tarinamme vakuuttamina, ja annoimme asian olla, sillä tosiasiaassa meitä kiinnostivat enemmän omat kuviomme ja N. J. Goldenin asiat vain tiettyyn rajaan saakka. Me siis käänsimme katseemme toisaalle ja jatkoimme omaa elämäämme.

Mutta miten väärässä me olimmekaan.

2

MILLAINEN ON hyvä elämä? Entä sen vastakohta? Näihin kysymyksiin ei kahta samanlaista vastausta saa. Näinä pelkuruuden aikoina me torjumme Universaalituden mahdin ja puolustamme ja ylistämme nurkkakuntaisia Ennakkoluulojamme, ja niinpä olemme erimielisiä lähes kaikesta. Näinä turmeltuneisuuden aikoina ihmiset, joita ajaa vain itserakkaus ja oman edun tavoittelu – ontot, mahtailtavat ihmiset, joille mikään ei ole pyhää kun omista pikkusieluisista tavoitteista on kyse – väittävät olevansa suuria johtajia ja hyväntekijöitä, jotka ajavat yhteisiä etuja, ja sättivät kaikkia vastustajiaan valehtelijoiksi, kateellisiksi mitättömyyksiksi, typeryksiksi, *tylsimyksiksi* ja epärehellisiksi kieroilijoiksi kääntäen näin totuuden päälaelleen. Me olemme niin eripuraisia, niin vihaisia toisillemme, niin hurskastelun ja ylenkatseen riivaamia, niin kyynistyneitä, että kutsumme tärkeilyämme idealismiksi, niin pettyneitä johtajiamme, niin halukkaita ilkkumaan valtiollisia rakenteita, että itse *hyvyyden* käsite on kadottanut merkityksensä ja pitää kenties toviksi siirtää syrjään, niin kuin kaikki muutkin myrkytetyt sanat, kuten vaikkapa *hengellisyys*, tai *lopullinen ratkaisu*, tai *vapaus* (ainakin silloin, kun sitä käytetään pilvenpiirtäjien ja rasvassa paistettujen perunoiden yhteydessä).

Mutta sinä kylmänä tammikuun päivänä vuonna 2009, kun seitsemänkymppinen mysteerimies, jonka me olimme tuntemaan Nero Julius Goldenina, saapui Greenwich Villageen limusiinimallisella Daimlerilla kolmen miespuolisen jälkeläisensä kanssa ilman merkkiäkään vaimosta, oli tällä miehellä sentään tarkka käsitys hyveellisyydestä ja siitä, miten erottaa hyvät teot pahoista. »Amerikkalaisessa talosani», hän sanoi tarkkaavaisille pojilleen limusiinin kyydissä sen kuljettaessa heitä lentokentältä heidän tulevaan kotiinsa, »moraali on kullan arvoista.» Sitä hän ei kertonut, tarkoittiko se, että moraalisuus oli äärimmäisen arvokasta, vai että mitattaisiinko se rahassa, vai että olisiko hän uuden kullankimalteisen nimensä myötä yksin se, joka tuomitsisi, mikä oli oikein ja mikä väärin, eikä nuorempi Julii polvi, isänsä poikia kun olivat, kyselty asiasta sen enempiä. (*Julii* oli keisarillinen monikkomuoto, jota he kaikki mieluummin käyttivät *Goldenit*-nimen sijaan: eiväthän he olleet vaatimattomia miehiä!) Kolmikön nuorin, joutilaan oloinen kaksikymmentäkaksivuotias, jonka hiukset laskeutuivat kauniisti olkapäille ja jonka kasvot olivat kuin vihaisella enkelillä, esitti kuitenkin erään kysymyksen. »Mitä me sanomme», hän tiedusteli isältään, »kun he kysyvät meiltä, mistä te olette tulleet?» Vanhan miehen kasvoille levisi tulistuneisuuden puna. »Tästähän on puhuttu jo», hän parahti. »Sanokaa heille, ettei tässä missään helvetin tunnustusrivissä seistä. Sanokaa heille, että me olemme nahkamme luovia käärmeitä. Sanokaa, että muutimme juuri Carnegie Hillistä keskikaupungille. Sanokaa, että olemme puusta pudonneita. Sanokaa, että ilmestyimme taika-iskusta, tai tulimme Kentaurin tähdistöstä komeetan pyrs-

töön kätketyllä avaruusaluksella. Sanokaa, ettemme me tule mistään tai mistä tahansa tai ihan vain jostakin, että me olemme mielikuvitusolentoja, huijareita, itsensä uudelleenkeksineitä, muodonmuuttajia, eli siis amerikkalaisia. Älkää paljastako heille sitä, mistä me lähdimme. Älkää koskaan lausuko sen paikan nimeä ääneen. Älkää katua, kaupunkia, älkääkä maata. En halua kuulla niitä enää koskaan.»

He nousivat autosta Villagen vanhassa ytimessä Macdougall Streetillä, hiukan Bleecker Streetiltä etelään, lähellä perinteikästä italialaiskahvilaa, joka yhä kituutti pystyssä; ja piittaamatta takanaan tuuttailevista autoista ja ainakin yhden nuhjuisen kerjäläisen anelevasta kourasta he antoivat limusiinin seistä tyhjäkäynnillä keskellä katua ja nostelivat kaikessa rauhassa laukkunsa sen tavaratilasta – jopa perheen pää halusi itse kantaa oman lentolaukkunsa – ja veivät matkatavaransa kadun itäpuolella sijaitsevaan komeaan Beaux-Arts-rakennukseen, entiseen Murrayn kartanoon, joka tunnettaisiin vastedes Golden Housen, Kultaisen talon, nimellä. (Vain vanhin poika, joka ainoana veljessarjasta ei halunnut viettää aikaa ulkosalla, ja jolla oli tummaakin tummemmat aurinkolasit ja levoton ilme, näytti pitävän kiirettä.) Niin he siis saapuivat juuri niin kuin aikoivat taloksi asettua, omaehtoisesti, piittaamatta tuon taivaallista muiden mielipiteistä.

Murrayn kartano, Puutarhoja ympäröivistä rakennuksista komein, oli vuosia ollut lähes tyhjillään, lukuun ottamatta huomattavan tylyä viisikymppistä italialais-amerikkalaista emännöitsijää ja hänen yhtä koppavaa, vaikkakin huomattavasti nuorempaa, naispuolista apuriaan ja avopuolisoaan. Olimme monesti arvuutelleet talon omista-

jaa, mutta rakennuksen pippuriset vartijattaret eivät suostuneet sammuttamaan tiedonjanoamme. Elettiin kuitenkin aikoja, joina monet maailman superrikkaista ostelivat asuntoja ja kiinteistöjä ihan vain omistaakseen niitä, ja jättivät koteja kuin hylättyjä kenkiä lojumaan tyhjilleen pitkin maailmaa, ja niin me arvelimme, että omistajan täytyi olla joku venäläinen oligarkki tai öljyšeikki, ja asiasta sen enempää tietämättä totuimme ohittamaan koko tyhjillään olevan talon kuin sitä ei olisikaan. Taloon liittyi vielä yksi henkilö, herttainen latinalaisamerikkalainen huoltomies Gonzalo, jonka tuimat vartijattaret olivat palkanneet pitämään paikoista huolta, ja toisinaan, jos miehellä sattui olemaan luppoaikaa, pyysimme häntä korjailemaan omien kotiemme sähkö- ja putkipulmia ja auttamaan talvikuukausina luomaan lumia katoilta ja talojemme sisäänkäynneiltä. Hän suoritti näitä palveluksia hymyssä suin vastineeksi vaivihkaa käteen sujautetuista pikkuseteleistä.

Macdougall-Sullivanin historiallinen puutarha-alue, kuten Puutarhojen mahtipontinen virallinen nimi kuului, oli lumoava, huoleton paikka, missä me lapsinemme elelimme, lintukoto, johon saattoi vetäytyä lumovoimansa kadottaneesta, huolten täyteisestä maailmasta sen ulkopuolella, ja me palvoimme sitä aidosti ja ylpeinä. Macdougall Streetin ja Sullivan Streetin 1840-luvulla rakennetut uusklassista tyyliä edustaneet asuintalot oli muokattu 1920-luvulla siirtomaajan kertaustyyliin arkkitehtien johdolla, jotka työskentelivät erään huonekaluja ja mattoja kauppaavan herra William Sloane Coffinin toimeksiannosta, ja samaan aikaan talojen takapihat yhdistettiin yhteispuutarha-alueeksi, joka pohjoisessa rajautui Bleecker Streetiin ja etelässä Houston

Streetiin, ja joka oli varattu sitä ympäröivien talojen asukkaille. Murrayn kartano oli alueen kummajainen ja monella tapaa liian mahtava Puutarhojen laidalle, ylellinen merkkirakennus, jonka oli alun perin rakennuttanut Hoppin & Koenin arkkitehtitoimisto kuuluisalle pankkiirille Franklin Murraylle ja tämän vaimolle Harriet Lanier Murraylle vuosina 1901–1903, ja jonka tieltä arkkitehtitoimisto oli antanut purkaa kaksi alueen alkuperäistä, kauppias Nicholas Low'n kuolinpesän varoilla vuonna 1844 pystytettyä taloa. Rakennus oli ranskalaista renessanssiarkkitehtuuria mukaillen suunniteltu sekä koreaksi että muodikkaaksi, ja siitä tyylistä Hoppin & Koenin toimistolla olikin runsaasti kokemusta, jota oli kertynyt sekä École des Beaux-Artsista että sittemmin heidän työskennellessään McKim, Mead & Whiten toimistolle. Myöhemmin meille selvisi, että Nero Golden oli omistanut rakennuksen jo 1980-luvun alusta asti. Puutarhoissa oli pitkään huhuttu, että talon omistaja tuli ja meni, vietti siellä ehkä kaksi päivää vuodessa, mutta kukaan meistä ei koskaan nähnyt häntä, vaikka joinain iltoina tavalista useammassa ikkunassa näkyikin valoa, ja ani harvoin kaihtimen takana erottui siluetti, mistä kulmakunnan lapset saivat päähänsä, että talossa kummitteli, ja siksi he pysyivät kaukana siitä.

Tämän samaisen talon muhkeat ulko-ovet seisoivat selälään sinä tammikuun päivänä, jona Goldenin perheen isä ja pojat purkautuivat Daimler-limusiinin kyydistä. Ovella olivat vastassa tuimat vartijattaret, jotka olivat huolehtineet kaiken valmiiksi isäntänsä saapumista varten. Nero ja hänen poikansa astuivat sisään ja kohtasivat valheellisen maailman, jossa he siitä lähtien asuisivat: eivät upouutta, huippu-

modernia asuntoa, josta vauras ulkomaalaisperhe vähitellen muovaisi itselleen kodin uuden elämän avautuessa heille, vieraan kaupungin muuttuessa tutummaksi, kokemusten karttuessa – ei! – vaan paikan, jossa Aika oli pysähtynyt yli kaksikymmentä vuotta sitten, tuijottanut piittaamattomaan tapansa kuluneita Biedermeier-tuoleja, hiljalleen haalistuvia mattoja ja kuusikymmentäluvun retrotyylisiä laavalamppuja, ja katsellut hieman huvittuneena juuri oikeiden ihmisten räpsimiä kuvia Nero Goldenista nuorempana kaupungin kulttihahmojen, kuten René Ricardin, William Burroughsin tai Deborah Harryn seurassa, sekä Wall Streetin johtohahmojen ja perinteikkäiden seura-
piirisukujen arvostettuja Lucen, Beekmanin ja Auchinclossin kaltaisia arvonimiä kantavien kanssa. Ennen tämän talon ostamista perheen pää oli omistanut suuren ja boheemin loftasunnon huomattavine huonekorkeuksineen, lähes kolmesataa neliötä Broadwayn ja Great Jones Streetin kulmassa, ja kaukaisessa nuoruudessaan hän oli saanut nor-koilla Factoryssa, istua huomaamattomana ja kiitollisena rikkaiden poikien kulmauksessa Si Newhousen ja Carlo De Benedettin kanssa, mutta siitä oli jo kauan. Talossa oli esineistöä niiltä ajoilta ja hänen myöhemmiltä käynneiltään 1980-luvulta. Suurinta osaa huonekaluista oli säilytetty varastossa, ja aiemmasta elämästä kielivien esineiden takaisin ilmestymisessä oli haudasta kaivamisen makua, sillä ne vihjasivat jatkuvuuteen, jota asukkaiden taustasta ei löytynyt. Niinpä talo tuntui meistä aina kuin kauniilta väärennökseltä. Me mumisimme toisillemme Primo Levin sanoin: »Aivan ensiksi maanpakolaisuudesta, juurilta kiskomisesta seuraa se, että epätosi ottaa ylivallan todesta.»

Talossa ei ollut mitään, mikä olisi antanut vihiä heidän alkuperästään, ja kaikki neljä miestä olivat jäärapäisen haluttomia kertomaan menneisyydestään. Aina tietoja kuitenkin tihkuu ulkopuolisille, ja vähitellen heidän tarinansa alkoi paljastua meille, mutta ennen sitä meistä jokaisella oli omat arvelumme heidän salatuista taustoistaan ja me kiedoimme heidän sepitteensä omiin kuvitelmiimme. Vaikka he olivatkin ihonsävyltään melko vaaleita aina maidonkalvaasta nuorimmasta pojasta vanhaan parkkinahkaiseen Neroon, oli päivänselvää, etteivät he olleet sanan perinteisessä mielessä »valkoisia». He puhuivat virheetöntä englantia brittiaksentilla, olivat mitä luultavimmin Oxfordin tai Cambridgen käyneitä, ja niinpä meistä lähes kaikki hairahtuivat aluksi luulemaan, että maa, jota ei saanut nimetä, oli monikulttuurinen Englanti, ja etnisen kirjon kaupunki puolestaan Lontoo. He olisivat voineet olla libanonilais- tai armenialais- tai eteläaasialaistaustaisia lontoolaisia, niin me arvelimme, tai jopa Välimeren alueelta ja eurooppalaista alkuperää, mikä olisi selittänyt heidän roomalaiskuvitelmansa. Mitä kammottavaa vääryyttä heille oikein kotimaassaan oli tehty, miten pahasti heitä olikaan mahdettu loukata, että he näkivät niin suuren vaivan kieltääkseen taustansa? No, meistä useimmat ajattelivat, että se on heidän oma asiansa, ja me olimme valmiit jättämään koko jutun sikseen, kunnes se ei enää ollutkaan mahdollista. Ja kun niin kävi, me tajusimme, että olimme pohtineet aivan vääriä kysymyksiä.

Se, että heidän vasta omaksumansa valheelliset nimet ylipäätään menivät todesta, vieläpä kahden kokonaisen presidenttikauden ajan, että me heidän naapureinaan ja uusina tuttavinaan niin empimättä hyväksyimme nämä keksityt

amerikkalaiset roolihahmot harhakuvien palatsissaan, ker-
too meille paljon Amerikasta itsestään, ja vielä enemmän
tahdonvoimasta, jolla he kameleontin hahmonsensa omak-
suivat muuttuen meidän silmissämme juuri niiksi, joita he
väittivätkin olevansa. Jälkeenpäin voi vain kuvitella, miten
paljon suunnittelua kaikki olikaan mahtanut vaatia, mikä
määrä yksityiskohtia oli pitänyt huomioida aina passeista
osavaltion henkilökortteihin, ajokortteihin, sosiaaliturva-
tunnuksiin, sairausvakuutuksiin, väärennöksiin, erilaisiin
diileihin ja lahjuksiin, miten vaikeaa sen kaiken on täytynyt
olla, ja mikä vimma tai kenties pelko koko mahtavaa, taido-
kasta, kieroä hanketta onkaan ajanut. Kuten saimme sittem-
min tietää, perheen pää oli hionut tätä muodonmuutosta
kenties jo puolitoista vuosikymmentä, ennen kuin hän alkoi
toteuttaa suunnitelmiaan. Ja jos olisimme tienneet sen, oli-
simme tajunneet, että tarkoitus oli salata hyvin isoja asioita.
Mutta emme me tienneet. Tulokkaat olivat vain kuninkaan
elkein esiintyvä mies ja hänen tekaistut prinsinsä, jotka
asustivat naapuruston arkkitehtonisessa helmessä.

Todellisuudessa he eivät tuntuneet meistä mitenkään eri-
tyisen kummallisilta. Amerikassa ihmisillä oli vaikka minkä-
laisia nimiä – puhelinluettelot, kun sellaisia vielä oli, vilisivät
eksoottista nimistöä. Huckleberry! Dimmesdale! Ichabod!
Ahab! Fenimore! Portnoy! Drudge! Puhumattakaan kym-
menistä, sadoista, tuhansista Gold-, Goldwater-, Gold-
stein-, Finegold- tai Goldberry-nimisistä. Lisäksi amerikka-
laiset tekivät jatkuvasti päätöksiä sen suhteen, minkä nimisiä
tai keitä he halusivat olla, karistivat syntyperäisen Gatzinsa
muuntautuakseen mittavan garderobin Gatsbyiksi ja tavoitelivat
unelmia, joiden nimi oli Daisy tai ihan vain Ame-

rikka. Samuel Goldfish (jälleen eräs kultasormi) muuttui Samuel Goldwyniksi, Aertzoonit Vanderbilteiksi, Clemens Twainiksi. Ja maahanmuuttajia kun olimme, ensimmäisen, toisen tai kolmannen polven, moni meistä päätti jättää menneisyyden taakseen, juuri niin kuin Goldenin perhe nyt aikoi tehdä, ja me rohkaisimme lapsiamme puhumaan vanhan kotimaan vanhan kielen sijasta englantia: puhumaan, pukeutumaan, käyttäytymään amerikkalaisesti, *olemaan* amerikkalaisia. Kaiken entisen me kätkimme kellareihin, tai hylkäsimme, tai menetimme. Ja eikö juuri Salattu identiteetti ole hurjan suosittu, *arvostettu*, teema meidän elokuvissamme ja sarjakuvissamme – sarjakuvissa, jollaisiksi elokuvamme ovat muuttuneet? Te iki-ihanat Clark Kent, Bruce Wayne, Diana Prince, Bruce Banner, Raven Darkhölme, me palvomme teitä. Salattu identiteetti saattoi kenties alun perin olla ranskalainen käsite – mestaririkollinen Fantômas ja *le fantôme de l'Opéra* – mutta nyt se on jo juurtunut syväälle amerikkalaiseen kulttuuriin. Jos uudet ystävämme siis halusivat olla Caesarin sukua, kyllä se meille sopi. Heillä oli erinomainen maku, erinomaisia vaatteita, erinomainen englannin taito, eivätkä he olleet sen eksentrisempiä kuin vaikkapa Bob Dylan tai kukaan muukaan naapurustossamme aikoinaan asustellut. Niinpä Goldenin perhe hyväksyttiin, koska he olivat hyväksyttävää sorttia. He olivat nyt amerikkalaisia.

Mutta lopulta kudelma alkoi purkautua. Heidän kukistumisensa syinä olivat veljesriita, odottamaton muodonmuutos, vanhan miehen elämään astellut kaunis ja määrätietoinen nuori nainen, murha. (Useampikin murha.) Sekä kaukana, nimettömässä maassa viimeinkin edennyt tiedustelu.

»Pirstysruiske Amerikan – ei, vaan koko maailman! – kirjallisuudelle... Kreikkalainen tragedia jonka juuret juontavat Intiasta ja koordinaatit päätyvät New Yorkiin.»

– *SAN FRANCISCO CHRONICLE*

Barack Obaman virkaanastujaispäivänä mystinen miljardööri Nero Golden muuttaa asumaan New Yorkiin kertoja Renén, nuoren elokuvantekijän naapuriin. Kultaiseen taloon muuttavat myös Neron aikuiset lapset: torikammoinen nerokas Petja, kiihkeä taiteilija Apu ja salaisuutta hautova kuopus D. Pian Neroon iskee kiinni Vasilisa, joka on päättänyt naida rikkaaseen sukuun keinoja kaihtamatta. Samaan aikaan New Yorkia järjestyttää erään sarjakuvamaisen roiston presidentinvaalikampanja.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-44110-7